

ANDRZEJ ROSA

rzecznik patentowy
POLSERVICE Kancelaria Rzeczników Patentowych Sp. z o.o.

Czy można opatentować program komputerowy?

W polskim prawodawstwie przepisy ustawy z 30 czerwca 2000 r. Prawo Własności Przemysłowej wyłączają co do zasady programy komputerowe jako takie z grona patentowalnych wynalazków. Jednak w wielu krajach, zarówno w prawodawstwie, jak i w praktyce urzędów patentowych, przewiduje się ochronę patentową rozwiązań wspomaganych programem do maszyn cyfrowych.

Ustawa Prawo Własności Przemysłowej w art. 28 podaje wprost, że „za wynalazki, nie uważa się w szczególności [...] 5) programów do maszyn cyfrowych; [...]” – tym samym pozostawiając programy komputerowe pod ochroną wyłącznie ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, gdzie są one uznawane za utwór. Zgodnie z art. 1 ust. 2. tej ustawy „w szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory: 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe); [...]”.

Program jako wsparcie dla techniki

Niemniej w prawodawstwie oraz praktyce urzędów patentowych wielu krajów,

m.in. w praktyce Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, przewiduje się ochronę patentową rozwiązań wspomaganych programem do maszyn cyfrowych. Patentowaniu podlega więc wynalazek wspomagany komputerowo, co oznacza wynalazek, którego realizacja wymaga użycia urządzenia bądź modułu, sprzętu itp. dającego się zaprogramować. Chodzi więc o techniczne wynalazki, których realizacja odbywa się przy pomocy programów komputerowych, a nie o to, że wynalazkiem jest sam program komputerowy.

Zatem mówiąc w uproszczeniu, program komputerowy rozumiany jako ciąg instrukcji nie powoduje żadnego skutku technicznego sam w sobie, ale po zainstalowaniu na urządzeniu bądź module może sterować np. określonym elementem większego mechanizmu, a tym samym wywoływać skutki techniczne. Oczywiście taki wynalazek musi spełniać wszystkie warunki zdolności patentowej zdefiniowane w ustawie Prawo Własności Przemysłowej, gdzie zgodnie z art. 24 „Patenty są udzielane – bez względu na dziedzinę techniki – na wynalazki, które są nowe, posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania.”

Kluczowa kwestia: rozwiązanie problemu

Warto w tym miejscu podkreślić, że nie uznaje się wynalazku wspomagane-go komputerowo lub rozwiązania za wnoszący do stanu techniki wkład techniczny tylko ze względu na użycie

lepszego algorytmów, które pozwalają na zmniejszenie zapotrzebowania np. na czas przetwarzania lub inne zasoby w ramach takiego systemu przetwarzania danych.

W związku z powyższym zaliczenie programów komputerowych do rozwiązań, które nie mogą być wynalazkami oznacza, że innowacje związane z programami komputerowymi, które nie rozwiązują żadnego problemu, związanego z zastosowaniem w zakresie nauk technicznych, w tym nauk przyrodniczych – wykraczającego poza poprawę efektywności przetwarzania danych – nie podlegają patentowaniu.

Tak więc przykładowo nowy program komputerowy wspomagający zarządzanie sprzedażą w przedsiębiorstwie nie jest patentowalny. Nowy program sterujący np. systemem wycieraczek samochodowych w pojeździe sam w sobie również nie jest patentowalny. Patentowalny jest natomiast nowy sposób pracy wycieraczek samochodowych, w którym program komputerowy może być niezbywalną częścią rozwiązania dotyczącego nowej sekwencji pracy tych wycieraczek, polegającej na dokładniejszym zbieraniu wody z szyby.

Podsumowując: uzyskanie patentu na program komputerowy, sam w sobie lub na nośniku, nie jest możliwe. Natomiast ochronie podlega wynalazek wspomagany komputerowo jako system w postaci zaprogramowanego urządzenia lub modułu, albo jako techniczny proces przeprowadzany przez takie urządzenie lub moduł. ■